

A. Debeljak:

Kalvarija.

V par minutah bova na mestu, se je sklonil krmilar gori v sinji višavi proti nežnemu sopotniku, v bližini morajo že vihrati zastave, znamenje zračnega pristajališča.

In res, v naslednjem trenutku sta ugledala letalca velike prapore kipeti visoko v vzduh; rastli so iz lične skupine loj in kolnic. Dvokrov se je lahko brné in brenčé spustil v loku na širno torišče, pa poskakljaj ko brzokrila pastaričica.

Prihitelo je dvoje zaraščencev, ki sta ročno potisnila stroj v zeleno utico ter zaklenila. Došleca pa sta, oče s puško na rami, sin pa s pripravnim samokresom za pasom, krenila z umerjenimi koraki v pobočje položnega grebena, obraslega s prostrano plastjo smrek in jelk: trdo kovinsko morje z redkimi ostrovi ordelih bukev — krvavih pesti, pretečih v nebo.

*

Dolgo se ni ponudila lovcema nikaka divjačina. Sicer pa nista mislila kdovekaj na plen, hotela sta se razmahniti med smolnatim drevjem, pozabiti ljudske gneče in gomazni po mestu.

— Ata, ata, kaj pa je to-le? prekine burno mladič gluho tihoto, kakor ostrmel pred neznanim prizorom.

Iz gramozne groblje se je vzpenjala gnusna gruča klesanih človeških postav na temnosivem ozadju, ki je v obliki grške game nedvoumno predočevalo vislice. Okoli vzvoda očrnelih vešal se je vila ko gad debela vrv, se sukala nekolikim podobam okrog vratu pa vzporedno z ostudno iztegnjenim jezikom bingljala po vzniklih rebrih in upadlih lakotnicah. Otrok se je takoj domislil slik o levem razbojniku.

— Kako grdo in gabno, pristavi ter se pritisne bliže roditelja.

— Veš, dragec, to je Kalvarija, razlaga mož in sede na obeljen jelov hlod. Pred davnimi leti so bili ljudje precej drugačni od današnjih. Če je kdo premogel sto zlatnikov, je smel samo enega obrniti sebi v prid, ostale je vselej porabil v to, da si obrani in ohrani prvega. Zakaj vedno so mu voditelji našepetavali, da hlepi sosed po njegovih novcih. Tako je narod živel v večni bojazni za borno imo-

vino. Enkrat pa, nerad se je tvoj ded spominjal tistega časa, so prvaki prepričali podanike, da sega mejaš po njih zemlji in zlatu. Vse moško in dokaj ženskih se je oborožilo vsepovsod, začeli so dolgotrajno medsebojno klanje. Nešteti tisoči krepkih junakov so poginili, mnogo je bilo pohabljenih za vse dni. Nekatera vetrnjaška deca se je radovala, da je okrnjeni otec ne bo mogel strahovati, saj ni imel s čim prijeti šibe ali pa mu je morala mati natikati noge. Drugod so hčere in sinovi pestovali očete, ki so bili postali v boju detečje majhni: ostala je bila samo glava na trupu, tako so jih prekladali kakor dojenčke. Tedaj pa so ljudje spoznali, kje naj iščejo svoj blagor. Izprevideli so, da jim tuji nimajo kaj jemati, da želi le vsak svoje pravice in čuva zgolj svojo lastnino. Ojunačili so se pa sklenili živeti prijateljsko med seboj. Ker pa je bila beda in beraštvo priklopelo do vrhunca, so pograbili nekaj onih, kateri so jih bili prisilili na nesmiselno borbo, jih križali te tukaj, one tam . . .

Oružen češarek je prižvižgal pred besednika, da sta se zdrznila. Mladec je naperil svojo strelilo na veverico kosorepko. Toda spomnivši se živih trupel z glavo pa brez udov, starih neboglencev na rokah nedoletnih pestunj, je povесil smrtno orožje.

— Pozabivši, da se upira medsebojnemu uničevanju, je množica nateknila papirnate konopce — ovratnice — posameznim veljakom in jih povišala. Nesrečnikom so bili obrazi ogavno spačeni in posineli. Takrat so najeli kiparjev in po vseh deželah so morali postaviti takele sohe, potomcem za svarilo . . .

Nehote je dečko pobral kamen, ga zalučil na grmado in zadel zaspanega zelenca. Molče sta se izletnika podala k letalu ter odplula. Spotoma se je sinu zdelo ves čas, da ziblje na kolenih okrnelo telo, čok in glavo dragega rodnika. Ozrl se je v slovo proti jekleno zelenemu jelovemu jezeru, od koder so jesenske orjavele bukve grozile ko krvave pesti.

IV